

ze 7 středoevropských států musí míti nejméně dva zástupce. Předsednictvo volí presidenta a 7 vicepresidentů Institutu, z nichž každý ze 7 středoevropských států musí míti jednoho. K tomu jest poznamenati, že první dosud kusé předsednictvo bylo zvoleno na dobu do 31. prosince 1929, později bude voleno vždy na dobu 3 let a dále, že Československu jest pro jeho zásluhy při zřizování Institutu rezervováno místo I. vicepresidenta.

K podrobnému propracování, jakož i propracování a úradám o speciálních odborných úkolech jsou zřizovány dle potřeby komise.

Valné shromáždění volí dále 3 revisory, jakož i rozhodčí soud pro rozhodování přihodivších se rozepří z poměru spolkového.

Jeden z hlavních propagatorů a zakladatelů Institutu, maďarský státní sekretář a býv. ředitel maďarské a poštovní spořitelny univ. prof. Dr. v. Hantos, který v březnu t. r. měl v Československu (v Brně) několik velmi zajímavých přednášek o účelu a příští práci Institutu, jehož je ředitelem, se vyjádřil, že hodlá v nejbližší době při Institutu ustaviti zvláštní stálou komisi vysokoskolského studentstva, jejímž hlavním úkolem, vedle spolupráce při čistě vědeckých pracích Institutu, aby byla propagace myšlenky hospodářského a kulturního sblížení středoevropských států v řadách mladých generací jejich inteligence.

V květnu t. r. konala se v Brně ustavující schůze první odbočky Středoevropského Institutu v Československu a jeho první odbočky vůbec za účasti zástupců českého i německého obchodu a průmyslu, jich korporací a města Brna, které osobně se zúčastnil starosta města Tomeš. Předsedou valnou schůzí 10. září 1929 zvolen byl univ. prof. Dr. Weyr.

JUC. O. Svoboda.

**Z ústavu pro právo občanské při právnické fakultě Masarykovy university v Brně.** Počátkem min. roku zřízen byl při právnické fakultě brněnské za vedení prof. dra Jaromíra Sedláčka ústav pro právo občanské.

Jeho ředitel prof. dr. Jaromír Sedláček rozšířil úkoly tohoto ústavu na pole celého práva soukromého, tedy i práva obchodního a směnečného, poněvadž obě materie souvisí velmi úzce s právem občanským. Ústav tento vzal si za úkol obeznámiti posluchače, najmě členy semináře práva občanského, do všech podrobností s tímto oborem vědním a poskytnouti jim i osobám, které by jinak měly podnět ať theoreticky ať prakticky se zabývati určitou otázkou z tohoto oboru a o ní se interesovaly, spolehlivé informace.

Úkol ústavu pro právo občanské je dán novým vědeckým názorem na právní řád. Učební osnova našich právnických fakult, zvláště pokud se týče práva soukromého, byla a je dosud pod vlivem pojetí právního řádu, jaký se rozvinul za doby dynastického absolutismu. Právo bylo projevem vůle panovníka, který jako suverén nebyl nikomu za své činy odpověden. Poněvadž v\*rádně organisovaném státě panovník vydával jen generální normy t. zv. zákony, byly tyto předmětem výkladu na fakultách, zprvu jen exegeticky, později analyticky. Novější badání vychází z názoru, že předmětem právní vědy jsou jen normy právní a že normami jsou nejen generální normy právní, nýbrž i speciální normy na základě těchto generálních norem vydaných. Z těchto norem zasluhují pro svůj význam pozornosti zvláště rozhodnutí soudní a je třeba tyto druhotné normy zrovna tak pečlivě zpracovávati vědeckými metodami jako se děje s prvotními normami zákonnými. Pro jednotlivce větší důležitost a význam mají tyto sekunderní normy, neboť jen pro tyto druhotné normy se vede exekuce. Starší tak zv. sociologická škola spatřovala v těchto sekunderních normách skutečný život; na tomto podkladě vybudován byl také ústav soukromého práva prof. Ehrlicha v Černovicích. Byl to ovšem pouhý klam, který měl za následek, že sociologická škola tímto svým chybným postojem znemožnila právní vědě, aby mohla svými prostředky zpracovávati druhotné normy. A právě obraz o skutečném životě může poskytnouti jen soustavně v běhu udržovaný přehled rozhodnutí v nejvyšší instanci, uka-

zující nejen, v jakých empirických formách se vyskytují případy, na něž zákonodárce při tvoření normy — často velmi schematicky — pomýšlel, nýbrž i jak pod tlakem vývoje sociálních poměrů se judikatura mění, čili jak doslov zákona postupně kryje často velmi různé oblasti právního života.

Poněvadž pouze obecné normy jsou všeobecně známy, kdežto druhotné normy bývají přehlíženy, vzal si ústav za úkol pořídití přehled důležitějších rozhodnutí Nejvyššího soudu. Přehled tento umožní se založením kartoteky, která seřadí rozhodnutí podle dvou hledisk: a) podle zákonných předpisů, na základě nichž druhotné normy byly vydány, b) podle systematických hesel (adopce, držba práva, smlouva služební, výměnek, výživné, žaloba hypotekární atp.).

Dalším úkolem ústavu je sbírat analogický materiál cizí a tu přihlíží se k rozhodnutím Reichsgerichtu a Cour de cassation. Cizí materiál sbírá se jednak proto, aby se umožnila kontrola domácího materiálu, jednak proto, poněvadž jde o země s pokročilejším hospodářským životem, kde mnohé poměry byly již častěji rozsouzeny, které se teprve u nás objevují (připomenouti jest jen zákon o nekalé soutěži atp.) a konečně proto, aby mohl býti průpravou ke studiu de lege ferenda. Neboť právě demokratický ráz nynějšího života státního nutně požaduje po právníkovi, aby činitelům zákonodárným mohl pomáhati, skutečně odbornou, na empirických znalostech vybudovanou radou, i aby ovládal do podrobností techniku zákonodárnou, t. j. schopnost formulovati danou myšlenku tak, aby zákonem v praxi se dosáhlo žádoucích výsledků.

Ústav má dále vésti nejdůkladnější bibliografii práva soukromého. K tomu cíli zakládá se kartoteka vedená s trojího hlediska: a) podle systematických hesel, b) podle zákonné materie a c) podle autorů. Toto oddělení ústavu má míti pokud možná úplnou bibliografii soukromého práva našeho i cizího, seřazenou pečlivě podle hledisk výše naznačených, a stále v běhu udržovanou tak, aby studující měl všemožnou záruku, že při své práci nepřehlédne důležitější jakýkoliv projev. Tím na jedné straně by odpadlo nebo aspoň bylo velmi usnadněno ono shledávání materiálu, jež dnes pro každého, jenž v právních vědách pracuje, znamená ohromnou ztrátu času bez patrnějšího zisku pro úroveň jeho práce, a jež na druhé straně vede ke zjevu, že v běžné literatuře právnické tytéž otázky příliš často stále znovu se řeší, ač již jsou tu práce, ovšem často v časopisech zapadlé, jež věc vyčerpávají, a na nichž by bylo účelněji dále budovati.

Konečně vede ústav v evidenci přiměrní normy seřazené zase jednak podle systematických hesel, jednak podle paragrafů občanského zákoníka a zákonů jej doplňujících, jichž se tyto týkají, a to zase naše i cizozemské právní předpisy.

Od zřízení ústavu uplynulo již i a  $\frac{1}{2}$  roku, tedy doba, která postačí k tomu, abychom přehlédlí, kolik práce v ústavě za tento čas bylo vykonáno, a čemu v první řadě byla věnována pozornost a do jaké míry ústav tento mohl již v začátcích plniti své úkoly, jeho ředitelem prof. dr. Jaromírem Sedláčkem vytčené.

Z výše naznačeného generálního programu při nedostatku pracovních sil a finančních prostředků bylo uspořádáno až doposud toto:

Kartotéka rozhodnutí soudních čítá 1700 lístků. V tomto oddělení ústavu bylo vykonáno nejvíce práce, poněvadž, jak již výše zmíněno, jde zde o důležité normy druhotné, dříve přehlížené a chápané legisticky. V této části institutu bylo přihlíženo nejenom k judikatuře tuzemské, nýbrž i cizozemské, zvláště německé a francouzské. Jinak v tomto oddělení ústavu postupováno zcela obdobně, zvláště pokud se technické stránky týče, jak ve stejném oddělení ústavu pro právo trestní, jenž zřízen byl současně (1. dubna 1928) za vedení prof. dra Jaroslava Kallaba a při brněnské právnické fakultě (srv. o tom podrobnou zprávu v Právniku, roč. 1929, seš. 12, str. 380 n.). Až počet lístků v tomto oddělení institutu vzroste do té míry, že půjde pak

jen o doplňování novým materiálem, bude na tyto listky zanášena také příslušná literatura. Právě nejnovější vývoj práva soukromého vyžaduje takového zařízení (srv. na př. zákon o nekalé soutěži), jehož vědecké zpracování vyžaduje znalost cizozemského zákonodárství, judikatury a literatury, nebo otázka znehodnocení měny, otázka zajištění pohledávek, otázka tak zv. obcházení zákona, jednání proti dobrým mravům atp.

2. Kartotéka literatury omezuje se prozatím na excerpování domácí literatury a čítá na 2000 lístků. Této části institutu byla od počátku věnována pozornost než pro její obsáhlost podařilo se doposud jen vypsati veškeré články týkající se práva soukromého ze všech ročníků časopisu »Právnick«, jež svým počtem kryjí se skoro úplně s veškerou českou bibliografií práva trestního. Pokud se týče seznamu příslušných samostatných českých prací vědeckých z oboru práva občanského, tedy české literatury knižní, byl pořízen doposud podle odborového seznamu knih nacházejících se v seminární knihovně právnické fakulty.

3. Kartotéka zákonů se právě počíná zakládati a je jí věnována značná pozornost.

Při zakládání tohoto ústavu bylo použito částečně zkušeností evidenční kanceláře Nejvyššího soudu. Ústav snaží se, aby úkolům svým, jeho ředitelem prof. dr. Jaromírem Sedláčkem vytčených, dostál, než pro nedostatek pracovních sil a finančních prostředků musil se spokojiti doposud činností omezenou. Byl také doposud učiněn přístupným jenom členům semináře z práva občanského.

Z cizích je ústavu vzorem ústav pro obchodové právo (Verkehrsrecht) v Jeně, který je ovšem velmi splendorně dotován asistenty a pomocnými silami. Sluší podotknouti, že v Německu, nanejvýš v Prusku pochopili již dříve důležitost takových ústavů nejen pro vědu, nýbrž i pro praxi a politickou expanzi Německa a proto zřizují speciální ústavy při universitách tak, že ústav zvláštního typu zřizuje se jen u jedné právnické fakulty, na př. ve Vratislavě ústav pro studium východní Evropy, v Berlíně pro studium Asie, v Kielu pro světový obchod, v Jeně pro obchodní právo (jež je vzorem našemu ústavu), v Hamburku pro námořské právo atp. Stejně i v Itálii a ve Francii zřizují se ústavy pro speciální studium.

Uvážíme-li, že ústav tento při našich právnických fakultách jest druhu jedinečného, poněvadž ostatní dvě právnické fakulty, pražská a bratislavská, podobného ústavu pro právo občanské resp. soukromé nemají, bylo by žádoucí, aby při dnešním tempu hospodářského života a při rozsahu látky ústav tento se vyvíjel rychleji, než se dělo doposud.

Až ústav tento poněkud vzroste, bude učiněn přípustným vedle členů semináře, jak se dělo doposud, také jiným osobám, jež se ať teoreticky ať prakticky zabývají určitou otázkou do rámce soukromého práva spadající a poskytne jim všechny pomůcky i návod k probádání otázky. V zájmu věci by bylo, aby ústav tento byl podporován, až poněkud vzroste, evidenční kanceláři Nejvyššího soudu, jako na druhé straně ústav tento by svoji kartotéku učinil zvláště přístupnou členům Nejvyššího soudu. Nejtěsnější styky jak s knihovnami tak s evidenčními odděleními Nejvyššího soudu budou pak dobrou zárukou, že z nich bude plynouti prospěch stejně universitě jako praxi soudní.

Er. Olšar.

**Výstava moderního obchodu** pořádaná letošního léta v Brně spolu s jinými výstavními podniky (Výstava moderní ženy, v. pivovarsko-sladařská a výstavní brněnské trhy), nepřinesla právníkovi zvláštního uspokojení kromě výstavky nekalé soutěže a pak pěkně uspořádaného retrospektivního oddělení, respektive výstavky historie obchodu se zvláštním zřetelem k poměrům brněnským. Právě však umístění této expozice, vklíněné zcela neorganicky a nelogicky, ukazuje jasně, že pořadatelé výstavy moderního obchodu neuvědomili si nutnost jednotné koncepce. Od obchodních akademiků nelze toho ovšem žádat,